

CONTROLEPROTOCOL VOOR DE ACCOUNTANTSCONTROLE OP DE JAARREKENING VAN WERKVOORZIENINGSCHAP NOORDOOST-BRABANT

1. Inleiding

1.1 Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening van Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant.

1.2 Wettelijk kader

De gemeentewet(GW), art. 213, schrijft voor dat het Algemeen Bestuur van een Gemeenschappelijke Regeling één of meer accountants aanwijst als bedoeld in art. 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in art 197 GW bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een controleverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

In het kader van de opdrachtverstrekking aan de accountant kan het Algemeen Bestuur nadere aanwijzingen geven voor te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties.

Het Algemeen Bestuur heeft op 26-11-2025 de verordening ex art 213 GW voor de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van het Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant vastgesteld. In het bestuursbesluit van het Algemeen Bestuur van het Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant van 26-11-2025 is het bij de controle te hanteren normenkader in hoofdlijnen vastgelegd. Met dit controleprotocol stelt het Algemeen Bestuur nadere aanwijzingen vast die specifiek van toepassing zijn voor het controlejaar 2025 en volgende jaren.

1.3 Procedure

In de verordening ex artikel 213 Gemeentewet is in artikel 4, lid 3 is de volgende bepaling opgenomen:

Ter bevordering van een efficiënte en doeltreffende accountantscontrole vindt periodiek (afstemmings-)overleg plaats tussen de accountant en de secretaris van het Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant, een en ander met inachtneming van het bepaalde in de mandaatbesluiten van het bestuur.

In artikel 7 lid 3 van deze controleverordening zijn ook de communicatiemomenten benoemd tussen de secretaris en de accountant. In bijlage 2 is het communicatietraject nader uitgewerkt.

2 Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid én rechtmatigheid)

Zoals in art 213 GW is voorgeschreven zal de controle van de in artikel 197 Gemeentewet bedoelde jaarrekening uitgevoerd door de door het Algemeen Bestuur benoemde accountant gericht zijn op het afgeven van een oordeel over:

- de getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en de activa en passiva;
- De getrouwheid van de door het dagelijks bestuur afgegeven rechtmatigheidsverantwoording;
- het in overeenstemming zijn van de door het bestuur opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels bedoeld in artikel 186 Gemeentewet (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten); en
- de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening.

De accountant stelt de getrouwheid van de jaarrekening vast, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording. Deze rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders is een onderdeel van de jaarrekening. In de controleverklaring wordt geen afzonderlijk oordeel meer gegeven over het aspect van de rechtmatigheid. Het college van burgemeester en wethouders neemt de rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening en meer specifiek in de paragraaf bedrijfsvoering als onderdeel van het jaarverslag. De accountant zal toetsen of de jaarrekening getrouw is en toetst daarbij ook of de rechtmatigheidsverantwoording een getrouwe weergave geeft.

Bij de controle zullen de nadere regels die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden gesteld op grond van artikel 213, lid 6 Gemeentewet (Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten (BADO)), de kadernota rechtmatigheid alsmede uitgangspunten en standpunten van de commissie BBV alsmede de Richtlijnen voor de Accountantscontrole (NBA) bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Rechtmatigheid richt zich volgens artikel 213 lid 3b van de Gemeentewet op het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties; dat wil zeggen, in overeenstemming met de begroting en de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder de gemeentelijke verordeningen.

In het kader van de rechtmatigheidscontrole worden negen rechtmatigheidscriteria onderkend:

Criteria	Afgedekt door	Soort verklaring
1. Calculatiecriterium	Balans en overzicht van baten en lasten	Getrouwheidsverklaring Accountant
2. Valueringscriterium	Balans en overzicht van baten en lasten	Getrouwheidsverklaring Accountant
3. Adresseringscriterium	Balans en overzicht van baten en lasten	Getrouwheidsverklaring Accountant
4. Volledigheids criterium	Balans en overzicht van baten en lasten	Getrouwheidsverklaring Accountant

5. Aanvaardbaarheids criterium	Balans en overzicht van baten en lasten	Getrouwheidsverklaring Accountant
6. Leveringscriterium	Balans en overzicht van baten en lasten	Getrouwheidsverklaring Accountant
7. Begrotingscriterium	Rechtmatigheidsverantwoording	Rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur
8. Voorwaardencriterium	Rechtmatigheidsverantwoording	Rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur
9. Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium	Rechtmatigheidsverantwoording	Rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur

De eerste zes criteria vallen onder de getrouwheidsnormen waarop de accountant de accountantscontrole bij de jaarrekening inricht. Deze criteria komen niet afzonderlijk aan de orde in de rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur. Wel zijn deze onderdeel van de interne controlewerkzaamheden die het dagelijks bestuur uitvoert. De criteria over begroting, voorwaarden en misbruik & oneigenlijk gebruik komen expliciet tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur.

Reikwijdte rechtmatigheidsverantwoording

De controle op rechtmatigheid is gericht op de naleving van externe en interne regelgeving, zoals die opgenomen zijn in het normenkader. Het normenkader dient ook als basis voor de interne controle die de organisatie zelf lopende het begrotingsjaar uitvoert.

De controle op rechtmatigheid is uitsluitend van toepassing voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen. Het kader van de (financiële) rechtmatigheidsverantwoording bestaat uit de volgende criteria:

1. Begrotingscriterium
2. Voorwaardencriterium
3. Misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) criterium

Begrotingscriteria (geld en budget)

Als het dagelijks bestuur meer geld uitgeeft dan het algemeen bestuur heeft goedgekeurd in de begroting of in aparte besluiten, dan noemen we dat een overschrijding. Dit is een begrotingsonrechtmatigheid. Het kan van tevoren regels maken die aangeven wanneer een overschrijding wel of niet is toegestaan. Overschrijdingen die niet binnen deze afspraken vallen, worden uitgelegd in de rechtmatigheidsverantwoording. Het algemeen bestuur kan hierover in gesprek gaan en besluiten of de fout toch wordt goedgekeurd.

Ook als de organisatie minder geld uitgeeft dan gepland, bijvoorbeeld omdat doelen niet worden gehaald of er meer of minder inkomsten zijn dan verwacht, en dit niet op tijd aan het algemeen bestuur wordt gemeld, dan is dat ook een begrotingsonrechtmatigheid. Het gaat dan vooral om het niet op tijd melden. Ook deze fouten worden toegelicht in de rechtmatigheidsverantwoording. Het algemeen bestuur kan hierover in gesprek gaan en besluiten of de fout wordt goedgekeurd. Het is daarom belangrijk dat het dagelijks en algemeen bestuur duidelijke afspraken maken over hoe ze omgaan met overschrijdingen en wat ze verstaan onder “op tijd melden”. Deze afspraken staan in de financiële verordening Werkvoorzieningsschap Noordooost-Brabant.

Voorwaardencriterium (regels volgen)

Dit criterium betekent dat de organisatie zich aan alle regels moet houden bij het omgaan met geld. Dit geldt bijvoorbeeld bij het uitkeren van de gelden aan IBN Holding

Misbruik en Oneigenlijk Gebruik (M&O) criterium

De organisatie wilt voorkomen dat mensen of organisaties misbruik maken van regelingen, zoals subsidies of uitkeringen. Daarom controleert de organisatie of de maatregelen tegen misbruik goed werken. Fraude door eigen medewerkers, zoals het indienen van valse facturen, valt niet onder misbruik volgens deze regels. Daarom wordt dit niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. De accountant let bij de controle ook op fraude en kijkt of er goede maatregelen zijn genomen om fraude te voorkomen.

De accountantscontrole op getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording

Deze controle is limitatief gericht op:

1. De volledige en juiste informatie omtrent de presentatie van de rechtmatigheidsverantwoording op het gebied van naleving van de wettelijke kaders, zoals die in het normenkader is opgenomen. Dit uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen.
2. De presentatie van de naleving van de volgende kaders:
 - De begroting van het Werkvoorzieningschap;
 - Artikel 212 Gemeentewet;
 - Controleverordening artikel 213 Gemeentewet; en
 - De overige kaders zoals opgenomen in het “normenkader, voor zover deze betrekking hebben op recht, hoogte of duur.

Indien en voor zover bij de accountantscontrole materiële financiële onrechtmatige handelingen worden geconstateerd worden deze in de rapportage en oordeelsweging uitsluitend betrokken indien en voor zover het door het algemeen bestuur of hogere overheden vastgestelde regels betreft. Met andere woorden: interne regels van het dagelijks bestuur naar organisatie vallen daar buiten. Deze interne regels kunnen wel relevant zijn voor de nadere vaststelling van de invulling van “hogere” besluiten, maar deze regels zijn op zich geen object van onderzoek.

3 Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De accountant accepteert in de controle bepaalde toleranties en richt de controle daarop in. De accountant controleert niet ieder document of iedere financiële handeling, maar richt de controle zodanig in dat voldoende zekerheid wordt verkregen over het getrouwe beeld van de jaarrekening van de verantwoorde baten en lasten en balansmutaties en financiële beheershandelingen met een belang groter dan de vastgestelde goedkeuringstolerantie¹. De accountant richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en baseert zich daarbij op risicoanalyse, vastgestelde toleranties en statische deelwaarnemingen en extrapolaties.

¹ Door de toepassing van een risicoanalyse kan het zo zijn dat niet alle transacties die groter zijn dan de vastgestelde goedkeuringstolerantie individueel worden gecontroleerd. Ook kunnen andere gegevensgerichte werkzaamheden dan deelwaarnemingen worden toegepast. Met name door toepassing van cijferanalyse (verbandcontroles) kan het aantal deelwaarnemingen worden beperkt.

In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden zijn minimumeisen voor de in de controle te hanteren goedkeuringstoleranties voorgeschreven. Het algemeen bestuur mag de goedkeuringstoleranties scherper vaststellen dan deze minimumeisen. De minimumeisen zijn:

Materialiteit	Goedkeurende verklaring	Verklaring met beperking	Verklaring van oordeelonthouding/Afkeurende verklaring
Afwijkingen in de jaarrekening en onzekerheden in de uitvoering van de controle	$\leq 2\%$	$>2\% - \leq 4\%$	$> 4\%$

Naast deze kwantitatieve benadering zal de accountant ook een kwalitatieve beoordeling hanteren (professional judgement). De weging van fouten en onzekerheden vindt ook plaats op basis van professional judgement.

De definitie van de goedkeuringstolerantie is:

De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten en onzekerheden in de uitvoering van de controle aangeeft die maximaal mogen voorkomen zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed.

De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming, de strekking van de af te geven controleverklaring.

Naast de goedkeuringstoleranties wordt onderkend de rapporteringstolerantie. Deze kan als volgt worden gedefinieerd:

De rapporteringstolerantie(s) is een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het accountantsverslag. Een lagere rapporteringstolerantie leidt in beginsel niet tot aanvullende controlewerkzaamheden, maar wel tot een uitgebreidere rapportage van bevindingen. De rapporteringstolerantie kan worden vastgesteld op een percentage, bijvoorbeeld 80%, van de goedkeuringstolerantie of op een maatschappelijk relevant geacht absoluut bedrag zoals € 50.000. De rapporteringstoleranties kunnen zich verder toespitsen op die elementen die het bestuur specifiek nader terug wil zien, zonder dat dit de controletoleranties zelf beïnvloedt.

De rapporteringstolerantie wordt door het Algemeen Bestuur vastgesteld, met inachtneming van bovengenoemde minimumeisen. De accountant richt de controle in rekening houdend met de rapporteringstolerantie om te kunnen waarborgen dat alle gesignaleerde getrouwheidsfouten of onzekerheden die dit bedrag overschrijden ook daadwerkelijk in het accountantsverslag worden opgenomen.

In het hierna opgenomen schema zijn de goedkeuringstolerantie en de rapporteringstolerantie(s) opgenomen zoals door het Algemeen Bestuur vastgesteld voor het controlejaar 2025 en verder.

Materialiteit	Goedkeurende verklaring	Verklaring met beperking	Verklaring van oordeelonthouding/Afkeurende verklaring
Afwijkingen in de jaarrekening en onzekerheden in de uitvoering van de controle	≤ 2%	>2% – ≤ 4%	> 4%

Voor de rapporteringstolerantie stelt het dagelijks bestuur als maatstaf dat de accountant elke fout of onzekerheid groter dan € 50.000 rapporteert

Verantwoordingsgrens rechtmatigheid

Naast de goedkeuringstolerantie wordt de verantwoordingsgrens onderkend. Deze kan als volgt worden gedefinieerd: “De verantwoordingsgrens is een door het algemeen bestuur vastgesteld bedrag, waarboven het dagelijks bestuur de afwijkingen (fouten en onduidelijkheden) moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording”. De verantwoordingsgrens is voor werkvoorzieningsschap Noordoost-Brabant vastgesteld op 2% van de totale lasten (exclusief eventuele toevoegingen aan reserves. Dit is ook vastgelegd in de financiële verordeningen van de organisatie.

In de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening rapporteert het dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur over afwijkingen met een verantwoordingsgrens welke niet gelijk is aan de vastgestelde goedkeuringstoleranties voor fouten en onzekerheden zoals die wordt gehanteerd bij de getrouwheidsgrens, die door de accountant wordt gehanteerd.

Naast de goedkeuringstoleranties wordt een rapporteringstolerantie onderkend. Deze kan als volgt worden gedefinieerd: “De rapporteringstolerantie is een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het accountantsverslag”.

Een lagere rapporteringstolerantie leidt daarom in beginsel niet tot aanvullende controlewerkzaamheden, maar wel tot een uitgebreidere rapportage van bevindingen. Op deze manier kunnen ook constatering welke voor het goedkeuringsoordeel van de accountant niet van belang zijn wel onder de aandacht van het algemeen bestuur worden gebracht. De rapporteringstoleranties kunnen zich verder toespitsen op elementen die het algemeen bestuur specifiek nader terug wil zien.

De rapporteringsgrens voor de rechtmatigheidsverantwoording in de paragraaf bedrijfsvoering worden de geconstateerde onrechtmatigheden vanaf € 50.000 nader toegelicht. Conform de werkwijze voor de accountant wordt er in de getrouwheidsverklaring gerapporteerd over elke fout en onzekerheid ≥ € 50.000 in het accountantsverslag.

6. Rapportering accountant

Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant hierna in het kort weergegeven als volgt:

Interim-controles

In de tweede helft van het jaar wordt door de accountant een zogenaamde interim-controle uitgevoerd (indien van toepassing). Over de uitkomsten van die tussentijdse controle wordt een verslag uitgebracht. Bestuurlijk relevante zaken worden – op grond van de overeengekomen rapportage wensen - ook aan het Algemeen Bestuur gerapporteerd.

Accountantsverslag (Verslag van bevindingen)

Overeenkomstig de gemeentewet wordt omtrent de controle een accountantsverslag uitgebracht aan het Algemeen Bestuur en in afschrift aan het dagelijks bestuur.

In het accountantsverslag wordt gerapporteerd over de opzet en uitvoering van het financiële beheer en of de beheersorganisatie een getrouw financieel beheer daarover waarborgen.

Uitgangspunten voor de rapportagevorm

Fouten of onzekerheden die de rapporteringstolerantie als bedoeld in hoofdstuk 3 van dit controleprotocol overschrijden, worden weergegeven in een apart overzicht bij het accountantsverslag. De accountant rapporteert ook over eventuele bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en de continuïteit van de door de Werkvoorzieningsschap Noordoost-Brabant gehanteerde geautomatiseerde informatieverzorging.

Controleverklaring

In de controleverklaring wordt op een gestandaardiseerde wijze, zoals wettelijk voorgeschreven, de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven ten aanzien van de getrouwheid. Deze controleverklaring is bestemd voor het Algemeen Bestuur, zodat deze de door het dagelijks bestuur opgestelde jaarrekening kan vaststellen.

In bijlage 3 worden de rapportagemomenten nader vastgelegd

Bijlagen:

1. Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidscontrole bij gemeenten en gemeenschappelijke regelingen
2. Communicatie en periodiek overleg
3. Rapportagemomenten

Bijlage 1: Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidscontrole bij gemeenten en gemeenschappelijke regelingen

In het navolgende overzicht is een inventarisatie gegeven van de in het kader van de rechtmatigheidscontrole bij Sw-bedrijven relevante algemene wet- en regelgeving. Dit overzicht moet als volgt worden gelezen: In de eerste kolom wordt een algemene omschrijving gegeven die overeenkomt met een mogelijke algemene aanduiding van programma's en/of producten. In de tweede kolom wordt e.e.a. nader uitgewerkt naar de specifieke activiteiten welke onder zo'n programma/product kunnen vallen. In de kolom wetgeving extern wordt de te toetsen algemene wet- en regelgeving aangegeven die direct een relatie heeft met het financieel beheer en de inrichting van de financiële organisatie. Het feitelijke toetsingkader voor een specifieke geldstroom moet echter veelal nog nader worden uitgewerkt. De randvoorwaarden waarbinnen uitgaven (lasten) mogen worden (aan)gedaan worden onder meer ontleend aan de begroting, de beheersverordening en het delegatie en mandaatbesluit.

Het financiële belang van de onderhavige wet- en regelgeving wordt uiteraard mede bepaald door de omvang van de geldstroom die daarmee direct is gemoeid. Daarnaast zijn echter de potentiële risico's van belang welke kunnen ontstaan wanneer relevante wet- en regelgeving niet wordt nageleefd, bijvoorbeeld inzake Europese aanbesteding. Dergelijke risico's kunnen indirect tot geldstromen gaan leiden wanneer bijvoorbeeld schadeclaims moeten worden gehonoreerd of op een onjuiste titel verkregen gelden moeten worden geretourneerd.

Programma's/ producten	Specifieke activiteit	Wetgeving extern	Regelgeving intern
Algemeen Bestuur en ondersteunende processen	Algemeen financieel middelenbeheer	Grondwet Burgerlijk Wetboek Gemeentewet Besluit Begroting en Verantwoording Wet gemeenschappelijke regelingen Algemene Wet Bestuursrecht	Verordening ex art. 212: financieel beleid, beheer en inrichting financiële organisatie Verordening ex art. 213: controle
	Treasurybeheer	Wet financiering decentrale overheden	Treasury/financieringsstatuut
	Arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid	Ambtenarenwet Fiscale wetgeving Sociale verzekeringswetten CAR/UWO	Ambtenarenreglement Bezoldigingsbesluit Verordeningen op studie-faciliteiten, reiskosten e.d.
	Inkopen en contract-beheer	EU-aanbestedingsregels	
Sociale werkvoorziening	Gesubsidieerde arbeid	Sisa regelgeving	Samenwerkingsovereenkomst Wsw tussen Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant en IBN-holding BV

Bijlage 2: Communicatie en periodiek overleg

Onderstaand is de overlegstructuur in een communicatiematrix vastgelegd. Uit oogpunt van doelmatigheid heeft het de voorkeur zoveel mogelijk gesprekken te combineren. In het kader van het bestuurlijk overleg en de rapportage **kunnen** de volgende contacten tussen de accountant en het bestuur en management als regel van toepassing zijn.

	Aantal per jaar	Toelichting
Overleg accountant, Algemeen Bestuur, secretaris en controller	1	Het Algemeen Bestuur is opdrachtgever van de accountant en is het aanspreekpunt voor de accountant voor de opdrachtformulering. Er zal overleg plaatsvinden om te komen tot een afstemming inzake de nadere invulling van de controle-opdracht. Eventuele tussentijdse belangrijke bijstellingen van de controle zullen tussentijdse worden teruggekoppeld naar het genoemde overleg. Daarnaast zullen de bevindingen van de eindejaarscontrole (op basis van het concept en definitief accountantsverslag) worden besproken.
Secretaris	PM	De secretaris is voor de accountant belangrijke gesprekspartner binnen het Werkvoorzieningschap Noordoost-Brabant. Bijeenkomsten: pre-audit gesprek, de bespreking van de bevindingen van interim-controle (op basis van de concept managementletter) en de eindejaarscontrole (op basis van het concept rapport van bevindingen).
Bestuur	PM	Op verzoek zal de accountant verschijnen in de vergaderingen van het Dagelijks en/of Algemeen Bestuur.

Bijlage 3: Rapportage

De volgende standaard rapportagemomenten worden onderkend:

Rapportage	Tijdstip	Inhoud	Gericht aan
Managementletter dan wel accountantsverslag	Na afronding van de interimcontrole.	Mogelijke risico's, verbeter- en aandachtspunten betreffende de processen en procedures (beheersingsstructuur), beheersing specifieke subsidiestromen evenals overige van belang zijnde onderwerpen. Voortgang groeiproces invoering rechtmatigheid.	Het dagelijks bestuur
Accountantsverslag	Na afronding van de controle van de jaarrekening.	Wettelijk: De vraag of inrichting van het financieel beheer en van de financiële organisatie een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken. Daarnaast resterende fouten, onzekerheden of verbeteringen op het gebied van verslaglegging rekening houdend met afgesproken rapporteringstoleranties. Relatie tussen de controletolerantie ingevolge controleverordening en de feitelijke bevindingen.	AB
Controleverklaring	Na afronding van de controle van de jaarrekening.	Ons oordeel over de mate waarin de jaarrekening een getrouw beeld geeft i.o.m. verslaggevingsvoorschriften en voldoet aan de eisen van rechtmatigheid.	AB